

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України

Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів і економіки природокористування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-
педагогічної, методичної та
виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк

“ ___ ” _____ 2019 р.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

06-03-58

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

PROGRAM OF THE DISCIPLINE

**БІЗНЕС-ПЛАН: ПРОСТО ПРО СКЛАДНЕ
BUSINESS-PLAN: EASILY ABOUT COMPLICATED**

Спеціальність
Specialty

Всі спеціальності НУВГП
All specialties NUWEE

Національний університет

Робоча програма навчальної дисципліни «Бізнес-план: просто про складне» для студентів всіх спеціальностей НУВГП. Рівне : НУВГП, 2018. 14 с.

Укладач: Подлевський А.А., к.е.н., доцент кафедри фінансів і економіки природокористування

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів і економіки природокористування

Протокол від «30» січня 2019 року № 6

Завідувач кафедри _____ (Л.В. Мельник)

Схвалено науково-методичною радою НУВГП

Протокол від «__» _____ 2019 року № __

Голова науково-методичної ради _____ (О. А. Лагоднюк)

© Подлевський А.А., 2019 рік

© НУВГП, 2019 рік

ВСТУП

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Бізнес-план: просто про складне» є теоретичні та практичні аспекти розробки бізнес-плану конкретного бізнесу, починаючи від генерації власне самої бізнес-ідеї до прорахунку усіх показників ефективності майбутнього бізнесу.

Програма навчальної дисципліни складена для всіх спеціальностей НУВГП, що, з одного боку, дозволить студенту без спеціалізованих економічних знань успішно розібратися у нюансах бізнес-планування, з іншого – не зменшить важливості та практичності отриманих знань та навичок. Курс заплановано в ключі цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальних інформаційних ресурсів, активної роботи на лекціях та під час практичних занять, самостійної роботи. Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

АНОТАЦІЯ

Малий та середній бізнес є основою сталого розвитку будь-якої ринкової економіки. Водночас, із різних причин, досить часто нові бізнеси існують дуже недовго, що в значній мірі пов'язано із недоліками бізнес-планування. Тому сьогодні досить важливим є вміння здійснювати ефективне бізнес-планування, що дозволить підприємцю краще зрозуміти всі нюанси майбутнього бізнесу.

Навчальний матеріал дисципліни «Бізнес-план: просто про складне» викладається в 9 темах, які об'єднанні в один змістовий модуль. Курс «Бізнес-план: просто про складне» спрямований на формування сучасних теоретичних знань та практичних навичок у студентів всіх спеціальностей у сфері розробки та реалізації бізнес-планування будь-якого бізнесу у сфері малого та середнього підприємництва.

Ключові слова: бізнес-план, маркетинг, бізнес-ідея, цінність, прибуток, собівартість, сегментація споживачів, SWOT-аналіз

ABSTRACT

Small and medium-sized businesses are the foundation of the sustainable development of any market economy. However, for various reasons, often new businesses are not very long, which is largely due to the disadvantages of business planning. Therefore, today the ability to implement effective business planning is very important, which will allow the entrepreneur to better understand all the nuances of the future business.

The educational material of the discipline «Business-plan: easily about complicated» is outlined in 9 topics, which are united into one content module. The course «Business-plan: easily about complicated» is aimed at the formation of modern theoretical knowledge and practical skills for students of all specialties in the field of development and implementation of business planning of any business in the sphere of small and medium business.

Keywords: business plan, marketing, business idea, value, profit, cost, consumer segmentation, SWOT analysis

1. Опис навчальної дисципліни*

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: 3	Спеціальність: всі спеціальності НУВГП	Вибіркова ВВ 1
Модулів – 1		Рік підготовки:
Змістових модулів – 1		3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: -		Семестр
Загальна кількість годин : 90		6-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: бакалаврський	18 год.
		Практичні, семінарські
		12 год.
		Лабораторні
		–
		Самостійна робота
		60 год.
		Індивідуальні завдання: -
Вид контролю: залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):
для денної форми навчання – 33 до 67;

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Бізнес-план: просто про складне» є формування системи знань щодо теоретично-методологічних і практичних питань розробки та імплементації бізнес-плану конкретного інвестиційного проекту.

Основними **завданнями** дисципліни є:

- вивчення особливостей і механізму розробки бізнес-плану інвестиційного проекту;
- набуття вмінь використовувати ці закономірності на практиці;
- набуття практичних навичок з визначення ефективності реалізації підприємницької ідеї;
- вивчення особливостей аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища інвестиційного проекту;
- набуття основ дослідження ринку, аналізу конкурентів, розробки маркетингового плану;
- набуття практичних навичок із планування виробництва та організації бізнесу;
- оволодіння методами та прийомами фінансового планування та оцінки ефективності бізнесу.

Після вивчення даної дисципліни студенти повинні **знати**:

- суть та особливості різних бізнес-планів;
- методіку складання бізнес-плану інвестиційного проекту;
- особливості складання кожного із розділів бізнес-плану;
- методіку аналізу основних маркетингових, виробничих, організаційних та фінансових показників проекту;
- інформаційні ресурси, необхідні для якісної розробки бізнес-плану.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **вміти**:

- генерувати ефективні бізнес-ідеї;
- аналізувати зовнішнє та внутрішнє середовище проекту, для якого розробляється бізнес-план;
- визначати основні маркетингові, виробничі, організаційні та фінансові показники бізнес-плану;
- враховувати та аналізувати інвестиційні ризики проекту, що виникають;
- складати бізнес-план конкретного інвестиційного проекту.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ БІЗНЕС-ПЛАНУ

Тема 1. Суть, значення та структура бізнес-плану

Суть та значення бізнес-плану

Зміст, основні типи та структура бізнес-плану

Методологія розробки бізнес-плану

Основні стадії розробки бізнес-плану

Стиль написання та оформлення бізнес-плану

Тема 2. Генерація бізнес-ідей

Методологія генерування бізнес-ідей

SWOT-аналіз підприємця та бізнесу

Відбір кращих бізнес-ідей

Тема 3. Розробка розділу «Галузь, підприємство та його продукція»

Аналіз галузі майбутнього бізнесу.

Характеристика підприємства.

Опис продукції підприємства

Визначення місії та цілей бізнесу.

Тема 4. Розробка розділу «Дослідження ринку та конкурентів»

Визначення тенденцій розвитку ринку

Сегментація споживачів та вибір цільового ринку.

Аналіз основних конкурентів

Визначення прогнозних обсягів реалізації продукції та частки бізнесу на ринку

Тема 5. Розробка розділу «Маркетинговий план»

Стратегії маркетингу бізнесу.

Аналіз каналів збуту та постачання.

Реклама.

Бюджет витрат на маркетингову діяльність підприємства.

Тема 6. Розробка розділу «Виробничий план»

Виробничий процес

Оцінка необхідних основних засобів. Амортизація основних засобів.

Собівартість продукції. Постійні та змінні витрати.

Кошторис витрат та калькуляція продукції.

Тема 7. Розробка розділу «Організаційний план»

Вибір організаційно-правової форми бізнесу.

Юридичні моменти бізнесу.

Кадрова політика.

Визначення потреби у персоналі.

Розробка мотиваційної політики персоналу.

Тема 8. Оцінка основних ризиків майбутнього бізнесу

Ризики та їх класифікація.

Оцінка майбутніх ризиків.

Розробка заходів мінімізації ризиків.

Тема 9. Розробка розділу «Фінансовий план»

Складання плану доходів та витрат.

Планування прибутковості та грошових потоків.

Аналіз основних фінансово-економічних показників.

Джерела фінансування бізнесу. Інвестиційний баланс.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Всього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Характеристика основних розділів бізнес-плану						
Тема 1. Суть, значення та структура бізнес-плану	8	2	-			6
Тема 2. Генерація бізнес-ідеї	10	2	1			7
Тема 3. Розробка розділу «Галузь, підприємство та його продукція»	10	2	1			7
Тема 4. Розробка розділу «Дослідження ринку та конкурентів»	13	4	2			7
Тема 5. Розробка розділу «Маркетинговий план»	11	2	2			7
Тема 6. Розробка розділу «Виробничий план»	11	2	2			7
Тема 7. Розробка розділу «Організаційний план»	9	1	1			7
Тема 8. Оцінка основних ризиків майбутнього бізнесу	8	1	1			6
Тема 9. Розробка розділу «Фінансовий план»	10	2	2			6
Разом за змістовим модулем 1	90	18	12	-	-	60
Усього годин	90	18	12	-	-	60

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма навчання
1	2	3
1.	Тема 1. Суть, значення та структура бізнес-плану	-
2.	Тема 2. Генерація бізнес-ідеї	2
3.	Тема 3. Розробка розділу «Галузь, підприємство та його продукція»	1
4.	Тема 4. Розробка розділу «Дослідження ринку та конкурентів»	2
5.	Тема 5. Розробка розділу «Маркетинговий план»	2
6.	Тема 6. Розробка розділу «Виробничий план»	2
7.	Тема 7. Розробка розділу «Організаційний план»	1
8.	Тема 8. Оцінка основних ризиків майбутнього бізнесу	1
9.	Тема 9. Розробка розділу «Фінансовий план»	2
	Разом	12

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

Підготовка до аудиторних занять – $0,5 \text{ год} * (18+12) = 15 \text{ год}$

Підготовка до контрольних заходів – $6 \text{ год. на } 1 \text{ кредит} = 6 * 3 = 18 \text{ год}$

Опрацювання окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях: $60 - 15 - 18 = 27 \text{ год}$

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма навчання
1	2	3
1.	Тема 1. Суть, значення та структура бізнес-плану	3
2.	Тема 2. Генерація бізнес-ідеї	3
3.	Тема 3. Розробка розділу «Галузь, підприємство та його продукція»	3
4.	Тема 4. Розробка розділу «Дослідження ринку та конкурентів»	3
5.	Тема 5. Розробка розділу «Маркетинговий план»	3
6.	Тема 6. Розробка розділу «Виробничий план»	3
7.	Тема 7. Розробка розділу «Організаційний план»	3
8.	Тема 8. Оцінка основних ризиків майбутнього бізнесу	3
9.	Тема 9. Розробка розділу «Фінансовий план»	3
	Разом	27

7. Методи навчання

Під час лекційного курсу застосовується слайдова презентація (у програмі «Microsoft Power Point»), роздатковий матеріал, ілюстраційні матеріали та схеми.

На практичних заняттях:

- використовується роздатковий матеріал (наочність) для формування у студентів системного мислення, розвитку пам'яті;
- проводиться дискусійне обговорення проблемних питань;
- задаються провокаційні питання;
- розв'язання задач та кейсів, ситуаційних завдань.

8. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у комп'ютерній тестовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання двох рівнів та практичні задачі (із варіантами відповідей).

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;
- з практичних занять – на основі перевірки виконаних завдань.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

1. Розрахункові завдання, задачі, лабораторні роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1. Поточне тестування та самостійна робота									Сума
Змістовий модуль № 1									100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	
10	10	10	10	15	10	10	10	15	

T1, T2... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	для заліку
90–100	зараховано
82–89	зараховано
74–81	
64–73	зараховано
60–63	
35–59	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Бізнес-план: просто про складне» включає друкований роздатковий матеріал, ситуаційні завдання, бізнес-кейси, презентації (в програмі «Microsoft Power Point»), а також методичне забезпечення:

1. 06-03-184 Подлевський А.А. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Основи бізнесу» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної та заочної форм навчання. Рівне : НУВГП, 2018. 120 с.

2. 06-03-185 Подлевський А.А. Методичні вказівки до проведення практичних занять та виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Основи бізнесу» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної та заочної форм навчання. Рівне : НУВГП, 2018. 48 с.

3. 104-55 Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Підприємництво» для студентів за напрямом підготовки

11. Рекомендована література

Базова

1. Барроу К., Барроу П., Браун Р. Бізнес-план: практич. посіб. : пер. з 4-го англ. вид. Київ : Т-во «Знання», КОО, 2005. 434 с.
2. Тарасюк Г. М. Бізнес-план: Розробка, обґрунтування та аналіз : навч. посіб. Київ : Каравела, 2006. 280 с.
3. Ясинський В. В., Гайдай О. О. Бізнес-планування : теорія і практика : навч. посібник. Київ : Каравела, 2006. 232 с.

Допоміжна

4. Донець Л. І., Романенко Н. Г. Основи підприємництва : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 320 с.
5. Захарчишин Г. М. Основи підприємництва : навч. посібник. Київ : Знання, 2008. 437 с.
6. Козловський В. О., Лесько О. Й. Бізнес-планування : навч. посібн. Вінниця : ВНТУ. 2005. 189 с.
7. Основи бізнесу : навчальний посібник / Ярослава Ларіна [та ін.]. Київ : Академія, 2009. 382 с.

12. Інформаційні ресурси

8. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/http://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України. URL: <http://www.ukrproject.gov.ua/>
10. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/>
11. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. URL: <http://www.ier.com.ua>.
12. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua>
13. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/borg>

